

ده مورد از مهم ترین عوارض و اشتباه‌های دارویی شناسایی شده

توسط مرکز ADR ایران

طی سال‌های ۱۳۷۷ تا ۱۳۹۰

دکتر ستایش صادقی^۱، دکتر گلوریا شلویری^۲

۱. دستیار گروه داروسازی بالینی دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران
۲. مرکز تحقیقات تجویز و مصرف منطقی دارو

۱ - آمپول دیکلوفناک

تاریخ اولین گزارش: اردیبهشت ۱۳۷۷
تعداد گزارش ارسالی به مرکز: ۱۷۶ مورد
عارضه رخ داده: اختلال‌های حرکتی پا و افتادگی
مچ پا
اقدام صورت گرفته: مصرف آمپول دیکلوفناک
به بیمارستان محدود شد. صدور اطلاعیه‌های متعدد
مبنی بر محدودیت مصرف این دارو به دردهای
شدید و منع مصرف آمپول دیکلوفناک در کودکان
زیر ۱۳ سال.

۲ - تزریق اشتباه سرم حیوانی به جای سرم

انسانی

تاریخ وقوع: آبان ۸۱
تعداد گزارش ارسالی: ۱ عدد
عارضه رخ داده: مرگ دختر ۱۶ ساله در
شهرستان دورود
اقدام صورت گرفته: انتشار اطلاعیه.
پیشنهادات مرکز به قسمت رگولاتوری مبنی بر
این که برچسب سرم‌های حیوانی و انسانی باید
کاملاً قابل تفکیک و مشخص باشند. هم‌چنین

به علایم غیر معمول حین تزریق که توسط بیمار گزارش می‌شود توجه گردد.

۳ - آمپول سولفات منیزیم

تاریخ وقوع: مرداد ۸۲

تعداد گزارش ارسالی: ۱ عدد

عارضه رخ داده: مرگ خانم ۲۲ ساله مبتلا به

پره‌اکلامپسی حین زایمان

اقدام صورت گرفته: انتشار اطلاعیه در خصوص رعایت حداکثر مقدار مصرف و سرعت مجاز تزریق این دارو

۴ - تزریق اشتباه آمپول پتاسیم کلراید به جای

مترونیدازول

تاریخ وقوع: تیر ۸۴

تعداد گزارش ارسالی: ۱ عدد

عارضه رخ داده: مرگ دختر ۱۲ ساله که جهت

درمان آبسه فک برای وی مترونیدازول تجویز شده بود.

اقدام صورت گرفته: انتشار اطلاعیه، هم‌چنین با پیگیری‌های صورت گرفته، بسته‌بندی آمپول پتاسیم کلراید تغییر یافت.

۵ - وبال سفتریاکسون

تاریخ وقوع: مرداد ۸۴

عارضه رخ داده: عوارض شدید حساسیتی

اقدام صورت گرفته: صدور اطلاعیه مبنی بر این که سفتریاکسون مانند پنی‌سیلین می‌تواند منجر به بروز شوک آنافیلاکسی شود، بنابراین، رعایت سرعت تزریق (۱۰ الی ۱۵ دقیقه)، توجه

به عدم وجود ذره و شفافیت رنگ محلول حایز اهمیت می‌باشد. هم‌چنین از مصرف این فرآورده در سرماخوردگی باید اجتناب شود.

۶ - سیلدنافیل

تاریخ وقوع: آبان ۸۴

تعداد گزارش ارسالی: ۲ مورد

عارضه رخ داده: تاری دید

اقدام صورت گرفته: بروز این عارضه در بیماران سیگاری، با سن بیشتر از ۵۰ و با مشکلات قلبی - عروقی، دیابت، فشارخون، کلسترول افزایش می‌یابد. با توجه به این که این عارضه برگشت‌پذیر بوده در صورت بروز مشکل و جهت پیشگیری از عوارض احتمالی دیگر، بیمار باید سریع مورد پیش‌آمده را به پزشک یا داروساز گزارش نماید.

۷ - مصرف همزمان تتوفیلین و

سیپروفلوکساسین

تاریخ وقوع: بهمن ۸۴

تعداد گزارش ارسالی: ۱ مورد

عارضه رخ داده: تشنج در آقای ۶۵ ساله که به‌دلیل COPD تتوفیلین مصرف می‌کرده است و جهت عفونت ریوی برای وی سیپروفلوکساسین نیز تجویز شده است.

اقدام صورت گرفته: هشدار در خصوص مصرف هم‌زمان این دو دارو در حالی که این تداخل در منابع علمی معتبر نیز به کرات ذکر گردیده است. از سوی دیگر، گرچه هر یک از دو داروی تتوفیلین و سیپروفلوکساسین به تنهایی سبب بروز تشنج می‌شوند، سیپروفلوکساسین نیز سبب افزایش

نیمه عمر تتوفیلین گردیده و احتمال بروز عوارض را افزایش می‌دهد.

۸ - تزریق آهن دکستران

تاریخ وقوع: شهریور ۸۵

تعداد گزارش ارسالی: ۱ عدد

عارضه رخ داده: بروز واسکولیت و آمپوتاسیون پا در خانم ۳۲ ساله

اقدام صورت گرفته: واسکولیت از عوارض نادر ملح دکستران آهن تزریقی می‌باشد که اغلب در تزریق وریدی رخ می‌دهد. موارد مصرف تجویز آهن تزریقی بسیار محدود بوده و باید صرفاً در مواردی تجویز شود که بیمار قادر به دریافت داروی خوراکی نباشد که در خصوص بیمار فوق رعایت نشده بود.

۹ - تزریق اشتباه سولفات روی خوراکی

تاریخ وقوع: شهریور ۸۶

تعداد گزارش ارسالی: ۱ عدد

عارضه رخ داده: مرگ کودک ۴ ساله

اقدام صورت گرفته: بیمار مذکور در پی تزریق اشتباه داروی آماده شده در ظرف محلول تزریقی دچار بی‌حالی، تهوع و استفراغ شده و در نهایت فوت می‌کند. بنابراین، در خصوص ارایه توضیحات لازم به والدین و ارایه دارو با بسته‌بندی و برچسب مناسب هشدار داده شد.

۱۰ - مسمومیت با متادون

تاریخ وقوع: آبان ۸۶

تعداد گزارش ارسالی: ۴ مورد

عارضه رخ داده: مرگ کودک ۷ ساله و مسمومیت کودکان ۲، ۳ و ۹ ساله
اقدام صورت گرفته: علت مرگ کودک ۷ ساله نوشیدن نوشابه داخل یخچال که حاوی متادون بوده، ذکر شده است. بنابراین، در خصوص تحویل متادون در ظرف‌های دارویی با علایم هشدار و دور از دسترس کودکان تذکر داده شد.

